

815
1736 / 36

Q. D. B. V.
VINDICIAE
CARPZOVIANAE

SIVE
SENTENTIAE ATQVE OPINIONES
B. BENEDICTI CARPZOVII
ILLVSTRIS QVONDAM ICTI SAXONICI
A DISSENSV MODERNORVM DOCTORVM VINDICATAE

AD DIEM IVNII ANNI *1736* XXXVI.
IN ALMA WITTENBERGENSI
H. L. Q. C.
PVBLICAE CENSVRÆ SVBIIICIENT

P R A E S E S
FRIDER. BENEDICTVS
CARPZOVIVS

IVR. VTR. DOCTOR ET ADVOCATVS SAXON. IMMATR.
ET RESPONDENS

IOANNES Gotthilff FETTERVS
RAVSCHA-GORLICIO LVSATVS.

WITTENBERGÆ, PRELO HAKIANO.

109

ANATOMIA
CARPPOVIANNA

SENTENTIALIUM
B. BRADICII CARPPOVIANI
DE DISSECTIONE ANATOMIAE

IN ALMA MATENSI
UNIVERSITATE

FRIDERICI
CARPPOVIANI

IOHANNES GÖTTLICH
KAROLUS

WITTENBURGAE

PIOS MANES
B. BENEDICTI CARPZOVII
VENERANDI PROPATRI SVI
ÆTERNVM SALVERE JVBET
FRIDERICVS BENEDICTVS CARPZOVIVS.

Non ausus fuisset, Vos, o pii, mihi que Venerabiles Manes, ex sedibus, quæ Vos tenent beatissimis evocare, utque Orpheus quondam Eurydicen suam, a fortunatis campis Elysiis, quos per quatuordecim jam Lustra incolitis, repetere: nisi cineres Vestros turbaverit temere quorundam iniquitas, quam reprimere, nisi Vobis advocatis in partes, haud sustineo. Adeste ergo, nec aspernamini inculpatam tutelam, quam, pro mea erga Vos religione, suscipio. Veneratur hucdum Vmbram Vestram Saxonia, & optimo cuique Seculi nostri Iureconsulto, nomen Vestrum ac memoria habetur inviolabilis. Sed nec desunt tamen, qui detrabere
A glo-

gloria Vestra, sibi gloria ducunt, & maturum sententiarum Vestrarum, de eo, quo utimur, jure judicium evertere conantur. Hos vindicare, hos ulcisci annitar, & quod Vosmet Vobis ipsis amplius præstare haud valetis, defensionis auxilium, gratæ posteritatis nomine feram. Non lædam hic, Tuam, Beatissime CARPZOVI, verecundiam, & quæ Tibi in omni vita tam propria erat ac familiaris, animi modestiam, ut laudibus extollam infinita Tua in Iurisprudentiam Saxoniam merita; nec vero etiam in adversarios Tuos, alia, quam qua ipse uteris, si adhuc in vivis esses, æquanimitate utar; ut acerbitatem eorum lenitate vincam, & utrumque pietatis officium, affectu non minus sancto, quam sobrio atque moderato exequar. Ita Valet, Venerandi Manes! æternumque salvete. Dabam Wittebergæ, Mense Junio A. c. l. lccc XXXVI.

CON-

CONTROVERSIA I.

Legatum ad pias causas, ex sola scriptura, nisi duo accesserint testes, non valet. CARPZOV. P. III. Const. IV. def. 33. n. 8. seq. & Respons. lib. VI. Resp. 33.

PROBATIO 1.) quia absque duobus vel tribus testibus, in quorum ore stat omne verbum, *Deut. XIX. 15. Matth. XIX. 16. c. 10. X. de testam. dispositio testatoris probari nequit.*

2) quia, quod in testamentis militum, nec non parentum inter liberos, per l. 1. *D. de testam. milit. pr. 7. eod. Nov. 107. c. 3. contra rationem juris receptum est, ut ex sola scriptura sine testibus subsistant, illud non est producendum ad consequentiam. l. 14. D. de LL. & l. 162. de R. I. ANT. FABER de Error. Pragmat. decad. 35. error. 7. n. 4. CARPZOV l. c. def. 17. & 26.*

DISSENSVS SAM. STRYKII, de *Cautel. Testam. c. 12. §. 3.* qui hanc in rem habet Responsum, ab illustri Facultate Juridica Halensi Mens. Maj. A. 1701. datum: & in not. ad *BRVN NEM. Ius Eccles. lib. II. c. 12. §. 4. WERNHERI Obs. for. P. I. obs. 21. & P. III. obs. 245. nec non Supplem. ad P. I. obs. 21. item Supplem. nov. ad eand. observ. STRVVII Synt. Jur. Civ. Exerc. XXXII. tb. 23. ibique MYLLERI; KLOCKII Consil. CII. n. 128. BRVN NEMANNI Cent. II. dec. 1. MANLII de ult. volunt.*

lib. 1. t. 12. n. 8. *KETLERI* Decif. 33. *RICHTERI* Decif. 28. n. 15. seq. *BERGERI* lib. I. Resp. 224. & novissime *GOD. LEONH. IÖCHERI* in *Disp. de testam. ad pias causas sine testibus valido*, Lips. 1732.

- RATIO DVBITANDI 1.)** quod testes in legato ad pias causas non solennitatis, sed veritatis solum gratia adhibeantur; quodsi ergo aliunde de eo certo constet, & ex testatoris scriptura forte seria ejus voluntas appareat, sola ea absque testibus probet. *STRVVIVS* l. c.
- 2.) quod in c. 4. *X. de testam.* legatum, nudis etiam verbis Monasterio relictum, valere dicatur.
- 3.) quod per c. 11. *X. eod.* legatorum ad pias causas validitas inde iudicetur, si modo de ultima legantis voluntate constet.
- 4.) quod omni ejusmodi testamento clausula Codicillaris inesse praesumatur, vi cuius, si non valeat ut testamentum, in vim fideicommissi tamen subsistat. *MEVIVS P. VIII. dec. 5. n. 5. & 6.*

- RATIO DECIDENDI 1.)** negari per c. 11. *X. de testam.* quod ultima voluntas ad pias causas, coram minori, quam duorum vel trium, testium numero celebrata valeat; unde porro consequitur, eos ibi in eandem solennitatem adhiberi debere, ad quam alias in omni testamento, septem vel quinque ad minimum, testes requiruntur.
- 2.) per c. 4. *X. de testam.* non excludi testes, sed eum esse hujus cap. sensum, quod relictum Monasterio subsistat sine solennitate, nudis verbis, i. e. non interveniente solenni scriptura vel testamento, sed satis habeatur, si legatum per testes probari queat. *PANORMIT. ad d. c. 4. X. de testam. n. 2.*
- 3.) in c. 11. *X. de testam.* validum quidem haberi Legatum ad pias causas, si modo de legantis voluntate constet; at non ideo quomocunque de ea constare debere, sed per duos ad minimam testes eam probandam esse.

4.) Si

- 4.) Si Legatum ad pias causas valere debeat, ut Codicillus, requisita etiam Codicilli eum habere debere, inter quæ præcipuum est, ut coram quinque testibus confessus fuerit, *l. fn. f. fn. C. de Codicill. Const. Imp. de A. 1512. rubr. Von Testamenten, §. Und sollen die Notarien, vers. in Codicillen.*

CONSENSVS *FRANC. DE BARRY* de *Sucess. test. & in-
rest. lib. 1. t. 4. n. 17. MEVII* ad *lus Lubecens. P. II. tit. 1. art. 2. n. 59. FAC. THOMINGII. decis. 4. n. 4. & 5. HARTM. PISTORIS P. I. Qv. 2. n. 4. BESOLDI P. III. Consil. 94. n. 13. REVSNERI* de *testament. P. IV. c. 12. n. 12. PANSCHMAN-
NI* lib. II. qv. 8. n. 1. *MERENDAE*, lib. 4. *Controv. 16. BERGERI* in *Oecon. Jur. lib. II. tit. 4. rh. g. not. 3. p. 362.* Responsum Istorum Lipsiensium, pro nostra sententia datum M. Mart. 1718. habet WERNHERVS in *Supplem. ad P. I. obs. 21.* Porro consentiunt *FINCKELTHAVSIVS* *Obs. 78. n. 26. seq. MENCKENIYS* ad *ff. lib. 29. t. 1. in f. ubi item Responfa F. I. L. Mens. Jul. 1707. et. M. Nov. 1701. data recenset. LEISERVS* *Medit. ad ff. Spec. 368. med. 4. ubi Responsum habet Helmstädiense M. Jul. 1717. SCHILTER Prax. Jur. Exerc. 38. rh. 118. seq.*

CONTROVERSIA. II.

Emtio Venditio judicialiter celebrata, ob lesionem ultra dimidium, rescindi nequit; nisi forte fraus atque dolus licitatoris intervenerit. CARPZOV *Respons. lib. IV. Resp. I. lib. V. Resp. 54. & P. II. Const. 34. def. 13. item Process. tit. XXV. art. 4. n. 89. seq.*

PROBATIO 1.) Clara est sententia *l. 1. C. de præd. decur.* Nihil erit post venditionem judicalem, quo venditor, "vel circumventum se insidiis, vel oppressum potentia"

„comparatoris, queri debeat: quandoquidem sub fide
 „Actorum, & de necessitate distrahentis, & de voluntate
 „patuerit comparantis &c. item *l. ult. C. si propt. publ. pen-*
 „*sit. verbis:* subhastatio perpetuam habeat emtionis fir-
 „mitatem.

- 2.) Publice interest, venditiones, quæ sub hasta fiunt, ex cau-
 sa læsionis non facile rescindi, nec fidem hasta fscalis con-
 velli, *l. 5. C. de fid. & jur. bast. fisc. l. 8. C. de remiss. pign. l. 7.*
§. 8. & l. 24. §. 1. D. de minor; non solum, quod ali-
 oquin futurum sit, ut difficulter reperiantur, qui ad e-
 jusmodi emtiones accedere velint, si nulla fisci de evicti-
 one existat obligatio, *l. 1. C. credit. evict. pign. non deb.* sed
 etiam, quia vix sciri possit, quodnam justum pretium sit,
 nisi illud, quod, publice facta venditione, reperitur, ju-
 stum habeatur.
- 3.) Confirmatio Magistratus, & judicis autoritas, quæ con-
 tractui accedit, otiosa esse non potest; sed omnino læsi-
 onis, atque fraudis & deceptionis circa illum, suspicionem
 excludit. c. 6. X. de renunci. c. 16. X. de Sent. & re jud. in f.

DISSENSVS, qua venditionem judicalem, *LEISERI*, *Me-*
dit. ad ff. Spec. 205. med. 10. ARII PINELLI ad l. 2. C. de resc.
vend. P. II. c. 2. n. 18. seq. BERGERI Oecon. Jur. lib. III. tit.
5. th. 18. not. 4. p. 674. Resol. Lauterb. p. 366. E. D. F. p. 1161.
& Supplem. P. I. p. 386. seq. P. II. p. 727. WERNHERI P. V.
Obs. 234. HORNII Cl. n. Sent. 38. & Resp. 40. BARTHII Ho-
deget. for. c. 1. §. 90. lit. b. p. 422. COCCEJI Disp. de remed.
L. 2. C. de resc. vend. th. 12. MENCKENII ad ff. tit. de resc.
vend. §. 7. qua subhastationem publicam autem, ARII PI-
NELLI P. II. C. 2. n. 25. seq. FACHINÆI lib. II. Controv.
Jur. c. 12. vers. sed contrarium docuerunt &c. ANT. FA-
BRI in Cod. lib. 4. t. 30. def. 4. ANDR. RAVCHBARI P.
I. Quæst. 46. n. 25. JO. HARPRECHTI in §. ult. n. 240. J.
de Emr. Vend. & qui plures allegantur a CARPZOVIO lib.
 IV.

IV. Resp. I. n. 2. itemque *BERGERI II. cc.* qui distinguit tamen, inter subhaftationem voluntariam & necessariam, & qua illam saltem dissentit, cum *MENKENIO Diff. Jur. n. IV.*

RATIO DVBITANDI 1.) petitur ex l. n. C. de præd. minor.

- 2.) Decretum iudicis, non de pretio & vera rei æstimatione, sed de causa saltem alienationis, iusta vel injusta, intervenisse censetur.
- 3.) Simplex Magistratus confirmatio nihil novi Contractibus dare, & salvo utriusque Contractentium jure, fieri intelligitur: "cum non omnis vox iudicis iudicati contentat autoritatem, & potentiam sententiæ certis finibus" concludi, sæpe constitutum esse dicatur in l. 7. C. de Sent. & interloc.
- 4.) Obstat. l. 9. D. & l. 16. C. de rescind. vend. verb. nec, sub nomine subhaftationis publicæ, locus fraudibus relinquatur, ut, possessionibus viliori pretio distractis, plus exactor ex gratia, quam debitor ex pretio consequatur.
- 5.) In Terris Electoratus Saxonici per *P. I. Const. 32. verb. würde sich auch &c.* ipsis adeo debitoribus vel creditoribus, si per judicalem præcedentem æstimationem se læsos existiment, aliorum æstimatorum iudicium, ac novam æstimationem petere licet. Quidni ergo idem liceat, si per subhaftationem vel venditionem judicalem, quis enormiter se læsum fuisse, conqueri habeat?

RATIO DECIDENDI 1.) *Lex n. cit.* non de rescissione qualicunque venditionis prædii minorum, sed ejus saltem accipi debet, quæ non prævia causæ cognitione, & ab ignorante vires possessionis facta erat. d. l. verb. cuius vires ignorabat.

- 2.) Omnino iudex in venditione publica, de pretii quoque, non causæ solum alienationis, justitia sollicitus est, aut certe

te

te esse debet; nisi elusorium reddere iudicium suum aut decretum, vel sciens alterum lædere velit: *l. 75. D. de iudic. quod videl. commune pretium rei, in tanta subhastationum judicialium frequentia, & facili de eo informatione habenda, ignorare haud præsumitur. CARPZOV lib. V. Resp. 54. n. 15.*

- 3.) Confirmatio Magistratus, ut omnes actus judiciales, cum effectu accipi, *l. 12. D. de reb. dub. & omnino vim aliquam contractui tribuere, ac maiorem negotio fidem & auctoritatem conciliare debet; si quidem lex abhorret actus frustraneos. l. 14. §. 1. D. ut legat. nom. cav.*
- 4.) Manifestum est, LL. cit. de eo saltem casu valere, ubi dolum licitatoris intervenisse, probari potest, ideoque alteram ex altera explicandam esse.
- 5.) Non sequitur, quod licet, si bona æstimata judicialiter aliis in solutum dentur, ut non præcise stari debeat priori æstimatione, sed alia peti queat; idem etiam tum licere, si mediante venditione solenni plus licitanti fuerint adjudicata; cum illud a volentibus fieri omnino possit, hoc vero in invitum, & fidem hæstæ publicæ secutum, temere statuendum non fit.

CONSENSVS *Ord. Magdeb. c. 22. §. 12. SCHILTERI Exerc. ad D. r. IX. §. 20. DAN. MOLLERI lib. III. Semestr. c. 12. BERLICHII P. I. Decis. 126. THOMASII Disp. de æquit. cerebrin. L. 2. C. de resc. vend. c. 3. §. 3. seq. GAILII lib. II. Obs. 1. n. 9. seq. & qua subhastationem, LEISERI in Med. ad ff. Spec. 205. Coroll. 1. cum STRYVIO Jurispr. lib. III. r. 11. §. 41. Plures allegavit CARPZOVIVS lib. IV. Resp. 1. n. 5. ubi etiam n. 21. seq. & lib. V. Resp. 54. n. eod. itemque P. II. Const. 34. def. 13. n. 19. varia Scabinorum Lipsiensium, & Senatus Appellationum Dresdensis, præiudicia videre licet.*

CON-

CONTROVERSIA III.

Hodie super adulterio quoque transigi potest. CARP-ZOV, Pract. Crim. Qv. 55. n. 14. Qv. 71. n. 31. & P. IV. Const. 29. def. 2.

PROBATIO 1.) petitur ex l. 29. §. 2. & 4. D. ad L. Jul. de adul. "verbis: si quis grauis remisit, ad legem non pertinet: j. l. 2. ff. 3. D. cod. l. 4. 29. & 34. de Fur. ffic. item ex Nov. 117. c. 8. & Auth. Sed novo jure &c. C. ad L. Jul. de Adult.

2.) quod ab humanitate & pietate alienum putatur, adu-
lteræ respicienti fores mariti, eam recipere volentis, occlu-
dere, ut sentit *HIERONYMVS* in c. 19. *Matth. JASON.*
in l. 18. C. de transact. *VIRG. PINGIZER Qv. 4. & 57. n. 3.*
STRYV. Dissp. Crim. V. th. 26.

3.) in favore matrimonii consistit, quod ita propter remissio-
nem mariti non dissolvitur, ut tamen adulterio quoque
pena irrogetur condigna, & scandalum tollatur; siquidem
per *Const. El. 19. P. IV. §. diemeil circa med.* in conjugem no-
centem perpetua statuitur relegatio, ac simul cum eo no-
cens emigrare jubetur.

DISSENSVS, ubi primo loco *DELRIO* ad l. 18. C. de trans-
act. n. 71. usque ad n. 85. commemorari meretur, qui, de
ratione prohibita transactionis in d. l. tredecim Interpre-
rum diversas opiniones recenset, subjuncta singulis *interp-*
ta. Inter dissentientes autem porro referendi sunt:
HVNIVS ad *Treutlerum Vol. 1. Dissp. 7. th. 5. lit. C. quæst.*
49. *MOLINA* de *Iustit. & Fur. Tr. 3. Dissp. 46. n. 11.* *BRVN-*
NEMANN. ad l. 18. C. de transact. *STRYK Uf. mod. ff. rit.*
eod. §. 13. seq.

RATIO DVBITANDI 1.) ex l. 18. C. de transact. ibi:
excepto adulterio &c.

B

2.) ex

- 2.) „ex l. 2. §. 2. D. ad L. Ful. de adult. ibi: “ nisi pater doceat,
 „maritum colludere magis cum uxore, quam ex animo
 „accusare &c. „ item ex l. 14. pr. & 29. pr. §. 2 - 4. D. ac
 „l. 2. C. eod. ibi: “ Mariti lenocinium lex coercuit, quide-
 „prehensam uxorem in adulterio retinuit, adulterumque
 „dimisit, debuit enim uxori quoque irasci, quæ matrimoni-
 „um ejus violavit &c. „ unde crimen lenocinii contrahe-
 re maritum probant, qui pretium pro injuria pacifendo,
 „commodum transactionis vindictæ suæ præponere non
 „erubescat, uti ait l. 11. §. 3. D. eod.
- 3.) Manifesto confundi transactionem cum gratuita remissi-
 one delicti; formale enim Transactionis per l. 38. C. de
 transact. l. 3. C. de repud. vel abstin. hered. in eo consistere,
 ut aliquid detur, vel retineatur, vel promittatur: LEISER
 Med. ad ff. Spec. 47. med. 6. quodsi autem maritus accepto
 aliquo pretio adulterum dimittat, aut ipsi simulata indi-
 gnatione pecuniam extorqueat, vix effugere eum posse le-
 nonis notam. STRYK Uf. mod. l. c.

RATIO DECIDENDI 1.) sublata est autoritas hujus
 legis, per Nov. 134. c. 10. vers. adulteram Auth. sed hodie C. ad L.
 Ful. de adult. Const. El. 19. P. IV. Adeo LL. suum ævum
 habent & fatum, ut quod aliquando inhonestum visum
 est, deinde honeste fieri putetur. NIC. BOER decis. 298.
 CVJAC. lib. VI. obs. 15.

- 2.) Diversissima sunt hæc duo, adulterium conjugis perpe-
 trandum adhuc, lucri & turpis quæstus gratia, permittere
 ac probare; & adulterium, inscio marito perpetratum,
 uxori adulteræ condonare, eamque resipiscentem in tho-
 rum recipere: Illud non nisi Leno facit; hoc autem maritus,
 ad exemplum Christi, adulteræ ignoscentis, facere debet,
 secundum sententiam AVGVSTINI in c. 8. C. 32. qu. 2. Lex
 29. pr. D. ad L. Ful. de adult. ejusque verba, quod maritus
 etiam

etiam irasci debeat uxori adulteræ, stricte accipienda esse videntur, de adultera in ipso adulterii actu deprehensa l. 2. C. eod.

- 3.) Distinguendum est inter transactionem lucrativo, & oneroso titulo initam. Illam inire posse maritum, supra probatum fuit ex l. 29. §. 2. D. ad L. Jul. de adult. ibi: *si quis gratis remisit, ad Legem non pertinet* &c. BARTOL. Consil. 170. ANT. MATTH. ad lib. 48. D. t. 19. c. 7. n. 9. THEODORIC. Criminal. c. 6. apb. 3. n. 29. & 138.

CONSENSVS PVRPVRAT. in L. 18. C. de transact. n. 71. JVL. CLAR. in Pract. §. fin. qu. 58. n. n. HEIGH P. II. Qu. 29. n. 79. STRVVII Exerc. VI. tb. 61. THEODORIC. l. c. n. 139. VITRIARI ad Univ. Ius Iustin. L. 4. t. 17. n. 160. HENR. ARNISÆI de jur. connub. c. 5. Sect. 9. n. 10. LAVTERBACH. Colleg. Jur. lib. II. t. 15. §. 22. Vener. Parentis, D. JO. BEN. CARPZOVI in Diss. inaugurali de transactionibus in delictis, Francof. 1700. p. 43. seq.

CONTROVERSIA IV.

Bona avita, juri protimiseos subjecta, ea solum habentur, quæ a venditoris avo, & ulterioribus parentibus, proveniunt. CARPZOVI. P. II. Const. 31. def. 14.

PROBATIO 1.) ex ipsa Const. Sax. 31. P. II. satis clara est, verb: *Daß unter den Stamm-Gütern diese verstanden werden, die nicht von Eltern allein, sondern von Groß-Eltern herkommen.* Cujus respectu autem, alienantis an redimentis? avus dicatur, explicat Const. XII. ejusd. P. II. his verbis: *Daß Stamm-Güter solche seyn, welche der donator nicht selbst, acquirit oder erlanget, sondern die von seinen Vorfahren, als Groß-Vater und dergleichen gewonnen, und von demselben ihren Ursprung haben.*

B 2

2.) quod

- 2) quod retractus gentilitius repugnet libertati commerciorum, adeoque strictæ sit interpretationis.

DISSENTIT WERNHERVS Obs. forens. P. I. obs. 151.

RATIO DVBITANDI 1.) quod *Const. XII.* allegata loquatur de donatione, ubi juri protimiseos plane regulariter locus non sit, ideoque ad venditionem minus recte applicetur.

- 2.) quod LLator Saxo indefinite ac generaliter loquatur, *von Seantm. Gütern*, unde non ad avos restringenda ejus verba, sed de omnibus majoribus ac parentibus ejusdem familiæ accipienda sint.
- 3.) quod Contextus *Const. 31. P. II.* luculenter doceat, parentes avosque ibi respectu liberorum redimentium dici.

RATIO DECIDENDI 1.) Sufficit, quod donatio perinde sit alienatio, uti est venditio, eoque satis declaretur, quod, respectu alienantis, avi conjunctio ac denominatio spectanda sit.

- 2.) Negatur, quod LLator Saxo indefinite loquatur, determinavit enim satis expresse significationem bonorum avitorum.
- 3.) Posito, quod utrumque sensum admittant *dict. Const.* verba, interpretatio usualis tamen eorum, ex multis Responsis ac judicatis, haurienda contrariam mentem ejus omnino stabilivit.

CONSENSVS BERGERI Oecon. Jur. lib. III. tit. 5. rb. 13. nov. 1. p. 66. MENCKEN. ad ff. tit. 1. lib. 18. §. 42. ubi plura Enunciata juris hanc in rem affert; quin ipse WERNHERVS in Supplem. nov. ad P. I. obs. 151. varia in contrarium e collegiis Wittebergensibus adducit Responsa.

CON-

CONTROVERSIA V.

Civitas, quæ retorsionis jure uti vult, probare debet, alteram civitatem, in specie contra illam, iniquum jus exercuisse, CARPZOV. P. III. Const. 38. def. 9.

- PROBATIO** 1.) Textus hanc in rem clarus est in *P. III. Const. Sax. 38. verb: Wenn aber eine Stadt solch unbillich Rechte in Gebrauch, und doch gleichwohl dasselbe, wieder eine oder mehr gewisse Städte, niemahls ins Werck gerichtet hätte; so können solche Städte und Oerter, sich hinwieder des juris retorsionis gegen dieselbe Stadt, auch nicht gebrauchen.*
- 2.) Retorsio est instar defensionis, quæ locum non habet, nisi ubi offensio præcessit. *CARPZOV. l. c. def. 8. n. 5.*
- 3.) Consuetudines strictæ sunt interpretationis, nec receptæ præsumuntur, sed in specie probari debent. *l. 39. D. de LL. ANT. FABER in Cod. lib. 1. t. 2. def. 45. n. 19.*

DISSENSVS STRPKII in *Uf. mod. ff. tit. quod quisque jur. in alt. stat. §. 4. SCHOEPFERI Syn. Jur. priv. tit. eod. p. 44. WERNHERI, Obs. for. P. III. Obs. 32.*

- RATIO DVBITANDI** 1.) quod satis videatur, civitatem ejusmodi jure generaliter uti, nec ullam aliam civitatem melius vel aliud jus ex eo loco sperare posse.
- 2.) In *l. 3. D. quod quisque jur. in alt. stat.* dicitur: "retorsionis poenam adversus omnem statui, qui in Edictum incidit, non solum eo postulante, qui ab eo latus est, sed omni, qui quandoque experitur &c.", *j. l. 1. §. 1. D. cod. §. l. 7. C. de rese. vend.*
- 3.) Ex verbis cit. *Const. Sax. 38.* potius illud apparet, quod supponat ac præstruat ejusmodi actus, quibus altera civitas occasionem suo jure utendi habuit, nec ramen eodem usa est; id vero facti est, adeoque ab ea civitate, contra quam quis retorquere vult, probandum. *WERNHER l. c.*

RATIO DECIDENDI 1.) Si civitas sine generali statuto, semel tantum in hoc vel illo casu singulari jus iniquum exercuit, incongruum foret, communem inde iniquitatis præsumtionem adversus illam a quovis capi; ubi ipsa etiam præsumtio per probationem contrarii elidi potest.

2.) dictis LL. Romanis in Saxonia derogatur per allegatam Constitutionem XXXVIII.

3.) Perinde facti est, quod civitas, contra quam retorquendum, antea pari jure usa fuerit contra civitatem retorquentem. Potius vero probatio injungenda est illi, qui agit, seu civitati retorfuræ, quam alteri; quæ utique negativam probare deberet, cum illa se in affirmativa fundet, quæ proinde merito præferatur. l. 23. C. de probat.

CONSENSVS BERLICHII P. III. Concl. 51. n. 27. MOLLERI ad Const. 38. n. 7. ibique REINH. ROSÆ in additr. ANDR. GOLDB. de Geradac. 5. n. 51. FAC. THOMINGII decis. 26.

CONTROVERSIA VI.

Sponsa perinde ob stuprum sponsi, quam hic ob illius deflorationem, justam a sponsalibus recedendi causam habet. CARPZ. Jurispr. Eccles. lib. II. def. 188. & P. IV. Const. 20. def. 13.

PROBATIO 1.) "Iudex adulterii antè oculos habere debet, & inquirere, an maritus, pudice vivens, mulieri quoque bonos mores colendi autor fuerit. Periniquum enim videtur esse, ut pudicitiam vir ab uxore exigat, quam ipse non exhibeat; quæ res potest & virum damnare, non vero rem, ob compensationem mutui criminis, inter utrosque communicare. l. 13. § 5. D. ad L. Jul. de adul. Eadem est sententia c. 4. C. 32. Qu. 4. & c. 1. 2. seq. C. 32. Qu. 6. ibi: "Nemo blandiatur sibi de LL. hominum. Omne stuprum adulterium est; nec viro licet, quod

quod mulieri non licet: Eadem a viro, quæ ab uxore⁶⁶ debetur castimonia. &c. „

- 2.) Facilius & pluribus ex causis rumpi sponsalia possunt, quam matrimonium consummatum, cum turpius ejiciatur, quam non admititur hospes. c. 25. *vers. aliqui X. de iurej.*
- 3.) Sponsa ex vita ante acta sponsi, merito de futura ejus perfidia metuere habet, & vix ad cohabitandum ei cogi potest.

DISSENSVS PAVL. CYPRAEI de sponsal. c. 13. §. 37. n. 2. FINCKELTHAVS, Obs. 30. n. 85. SCHWENDENDOERFER. ad Eckolt. rit. de sponsal. §. 7. GOEDDEI ad l. 101. de V. S. n. 4. GERHARDI LL. Theol. Tom. VII. de conjug. n. 12. in f. NIC. HIERON. GYNDLING. Diff. de majore a Feminis quam a viris requirenda castitate. Hal. 1717. §. 26. seq.

- RATIO DVBITANDI** 1.) Magna ratio diversitatis est in sponsa vitata, a sponso non juvene; illa namque per infitionem stirpis adulterinæ, non solum marito, sed & toti familiæ insigne dedecus affert; *WESENBEC paratit. ad L. Jul. de adult. n. 4. seq. GLOSS. in l. 43. §. 12. D. de rit. nupr.*
- 2.) Sponsi vitium non adeo in oculos incurrit, quam quidem sponsæ, quæ se satis uteri gestatione prodit, ut ipsi illico objici queat: Peperit, ergo non est virgo.
 - 3.) Ea juvenum nunc est conditio, quæ jam Comici temporibus fuit, libere pronunciantis: Non est flagitium, mihi crede, adolescentulum scortari: *TERENT. Adelpb. Act. 1. Scen. 2. vers. 21.* Viget etiamnum sententia dia Catonis, qui apud *HORATIVM Lib. II. Sat. XI. v. 31.* seq. cum quidam notus homo exiret fornice, inqueiebat: Maeste virtute esto, nam simul ac venas inflavit tetra libido, huc juvenes æquum est descendere. Hos mores seculi non ignorare præsumitur sponsa, nec adeo, nisi expresse de eo caverit, tam illibatam in sponso desiderasse castitatem. 4.)

- 4.) Jus divinum quidem compressam ab alio lapidibus obrui jubet, si postea tanquam virgo nubens, a marito divortium petente accusata fuerit: *Deut. XXII. 13 - 21.* at de marito nihil tale disponit; unde evincitur, quod licet Lex Mosaica forensis nihil ad nos pertineat, ea tamen conscientiam in hoc casu instruere valeat; *SCHNEI-DEWIN ad 7. de nupt. P. IV. n. 62.*

- RATIO DECIDENDI** 1.) Non sequitur, quia virgines se prostituendo magis delinquant, E. juvenes non delinquant. Et sane stupro sponsi non minus familiae dedecus infertur, & damnum, quod per alimentacionem spurii sentit, quam vitio sponsæ.
- 2.) Non de externo habitu sponsi, qui forte parum immutatus videri poterat concubitu, sed de interna ejus qualitate & castitate quæritur.
- 3.) Eadem corruptio seculi cadit in femineum sexum, ut omnino virginem vere castam & intactam hodie invenire difficile sit: at hinc non sequitur, virginem, quæ illicitum corpus mentemque sponso affert, non eandem integritatem in ipsius moribus jure desiderare.
- 4.) Quodsi etiam iure divino hodieque uti velimus, stricte tamen capiendum est, de casu solum, de quo expresse disponit; indeque inferendum, quod ob stuprum a marito ante nuptias commissum, divortium non sit permittendum: *CARPZOV P. IV. Const. 20. def. 13.* at si ante sponsalia comperiat turpitudinem sponsi nova nupta, propter deficientem consensum, ipso jure a promissione sua liberata esse viderur.

CONSENSVS WESENBECH *Parat. de R. N. n. 8. SCHIL-TERI Inst. Jur. Can. lib. 2. t. 10. §. 53. ibique HORNII in addit. p. 386. STRYKII de dissens. sponsal. Sect. II. §. 34. NICOLAI de repud. Lib. II. c. 2. n. 65. BERGERI in supplem. ad El. Pr. Matr. p. 128. & Oecon. Jur. lib. 1. tit. 3. th. 7. p. III. VVERN-HERI in Princip. Jur. Eccles. c. 13. §. 62.*

CON-

Q. D. B. V. 51.
1736 89
14 7
**VINDICIAE
CARPZOVIANAE**

QVARVM
SPECIMEN II.

AD DIEM III. OCTOBR. ANNI c^o 1736 XXXVI.
**IN ALMA WITTENBERGENSI
EX CATHEDRA IVRIDICA
PVBLICE TVEBVNTVR**

P R A E S E S
**FRIDER. BENEDICTVS
CARPZOVIVS**

IVR. VTR. DOCTOR ET ADVOCATVS SAXON. IMMATR.

ET RESPONDENS

**IOANNES ANDREAS CRÜGERVS
SEDINENSIS POMERANVS.**

WITTENBERGAE, PRELO HAKIANO.

WINDICIAE
CARPANOVAE

SPECIMEN II

IN ALMA MATEMATICA
ET PHYSICA

FRIDER. CARNOVAE

PHYSICAE DOCTOR ET MATH. PUBL. PROF.

JOHANN. ANDREAS CRIGER

SENIORIS POMERAN.

PHYSICAE PUBL. PROF.

CONTROVERSIA VII.

Matrimonium in gradu, jure divino prohibito, contractum, & per benedictionem sacerdotalem consummatum, rursus dissolvi non debet: excepto eo, quod in linea recta, & in gradu primo lineæ æqualis contractum est. CARPZOV. Jurispr. Eccles. lib. II. def. 99. & Jurispr. forens. P. IV. Const. 23. def. II.

PROBATIO 1.) Moses *Levit. XIX. & XX.* prohibitionem quidem nuptiarum divinam per varios gradus, at nullibi simul hoc tradit, quod matrimonia omnia & singula, contra illam jam vere contracta, rescindi debeant: potius cum in c. XX. 20. 21. expresse ejusmodi conjugibus poenam sterilitatis & afflictionis temporalis comminetur, satis inde liquet, eos non separandos esse, quod alias poena statuta locum habere nequeat. Quod vero incestuosum in linea recta & collateralis æquali matrimonium rescindatur, causa hæc est, quod hic transgressores capitaliter puniendi sunt. *Levit. XX. 11. 12. 14. 17. Deut. XXVII. 22. P. IV. Const. El. Sax. 22.*

- 2.) Exempla Abrahami, qui sororem duxerat, *Gen. XX. 12.* & Jacobi, qui duas sorores una in matrimonio habebat, *Genes. XXIX. 27. 28.* Nahoris item & Athnielis, qui fratrum filias, *Genes. XI. 29. Ios. XV. 16. 17.* imo Amrami, patris Moysi, qui amitam conjugem habuit, *Exod. VI. 20.* de divina ejusmodi nuptiarum tolerantia satis testantur.
- 3.) *C. un. X. de consangu. in 6.* statuit, quod si ab ignaris contractum fuerit conjugium in gradu prohibito, illud scientes postea continuare nihilominus queant.

C

4.) Mul-

- 4.) Multa ab initio facilius impediuntur, quam, si facta fuerint, rescinduntur. *c. 25. X. de Iurei.*
- 5.) Scandalum majus daretur in Republica, si matrimonium bene concordans, & diuturnitate temporis firmatum, & copiosa prole beatum disrumperetur, quam si porro continuetur. Unde &
- 6.) Imperatores Marcus & Lucius matrimonium, ab ignara juris cum avunculo ante 40. annos contractum, ob temporis diuturnitatem, & numerum liberorum, legitimum declarasse dicuntur in *l. 57. D. de rit. nupt.*

DISSENSVS FARINACII *Pr. Crim. P. V. t. 16. qv. 149. n. 134. 137. 141. & seq. SANDII Decif. Frif. lib. II. t. 1. def. 8. BROW- WERI de Iur. Connub. lib. II. c. 13. §. 15. p. 453. & c. 17. n. 17. in f. pag. 501. KIZELII Synopf. matrim. c. 3. theor. 13. & 22. SCHNEIDEWINI ad f. de nupt. P. III. n. 5. seq. BEYERI ad Carpzov. Iurispr. Eccles. lib. II. def. 99. ESBACHII ad Carpzovium P. IV. Const. 23. def. II. BRVNNEMANNI ad Aub. Ex Complexu C. de incest. nupt. n. 9. & in Iur. Eccles. lib. II. c. 16. §. 27. ibique Stryckii, STRYKII Tr. de dissens. Sponsal. Secr. V. §. 14. 18. & 22. seq. THOMASII Instit. jur. div. lib. III. c. 3. §. 231. seq. BERGERI Oecon. Iur. lib. I. tit. 3. rhes. 5. nor. 5. p. 101. & Resol. Lauterb. rit. de Rit. nupt. Qu. 5. item Supplem. ad Proc. matrim. p. 34. seq. & in Responf. P. I. Resp. 236. & P. II. Resp. 72. HORNII Annot. ad Sebilteri Instit. Iur. Can. lib. II. t. 4. §. 27. verb. rescindi p. 292. & Responf. Cl. III. Resp. 7. & u. item Cl. XV. Resp. 53. ECKARDI Annot. ad Sebilterum p. 1847. 2683. seq. & 2725.*

RATIO DVBITANDI 1.) Si continuari possent in-
 ceste nuptiæ, salvo Iure divino, Iohannes Baptista non
 dixisset Herodi: *Non recte facis, quod fratris tui uxorem
 in matrimonio habetas; sed potius sic locutus esset: Non
 recte fecisti, quod eam duxeris. Matth. XIV. 4. Nec*
 Pau-

Paulus adeo detonasset in Corinthios, quod tolerarent civem, qui nefando, & ipsis gentilibus inaudito exemplo, novercam habeat uxorem. *1. Cor. V. 1.*

- 2.) Si ipsum matrimonium a Deo est prohibitum, certe ejus continuatio, in qua incestus quovis concubitu reiteratur, non minus prohibita videri debet.
- 3.) In *l. 4. C. de incest. nupt.* dicitur, nuptias putativas, errore comperto, sine ulla procraftinatione dirimendas esse.
- 4.) Si actus, contra leges humanas gestus, ipso jure nullus est, *l. 5. C. de LL.* quis minorem vim tribuat legibus divinis?
- 5.) Ansa delinquendi præberetur, cum ita, spe impunitatis, et non dirimendæ conjunctionis nefariæ, pro lubitu eludere queant homines sanctionem divinam.
- 6.) Tanto gravius est peccatum, quanto diutius infelicem animam detinet; *c. fin. X. de Consuet.* unde diuturnitas cohabitationis, tantum abest ut eam, quæ ab initio injusta est, convalidet, ut potius magis damnabilem reddat.

RATIO DECIDENDI. 1.) Nuptiæ cum fratris vidua in se non sunt illicitæ, alias Deus ipse, in iure Leviratus stabiliendo, eas non imperasset. *Deuter. XXV. 5. seq.* Licet ergo contra expressum interdictum divinum *Levit. XIX. 16.* contrahi hodie nequeant, hoc tamen illico dissolutionem, contractarum etiam ex errore, inferre, nondum evictum est. In Herode vero hoc maxime fuit, quod damnaret Iohannes, quod is fratris Philippi uxorem, Herodiadem, eo adhuc in vivis supersitite, abduxerit, adeoque in adulterio manifesto versaretur. IOSEPHVS *Antiqq. lib. XVIII. c. 7.* EUSEBIUS *Hist. Eccles. lib. I. c. 12.* Corinthius denique incestuosus plane huc non

pertinet, cum is matrimonium in linea recta contraxerit, quod omnino dissolvendum &

- 2.) A prohibitionē contrahendi matrimonii, ad dissolutionem contracti, non valet Consequentia. Multa matrimonium

impediunt fieri, permittunt facta teneri.

Sic furiosus, licet uxorem ducere non possit, retinere tamen in matrimonio potest; *l. 8. D. de his, qui sui vel alien. jur.* Leprosam, paralyticam, eamque, quæ oculos vel nasum amisit, non ducere quidem, ductam vero nec dimittere quis debet. *c. 25. vers. alioquin in f. X. de jurej.* Ac perinde ut matrimonium metu contractum, ab initio quidem nullum est, convalescere tamen potest, si per copulam carnalem consummetur, & tractus temporis ei accedat: sic quoque continuare incestas nuptias non æque injustum est, quam eas inire.

- 3.) Lex 4. citata conditionem saltem ponit, quod qui nuptias incestas contraxerint, tum demum lucris nuptialibus gaudere debeant, si errore comperto conjunctionem nefariam diremerint; at hæc conditio nihil ponit in esse, ut Logicorum canon est, nec renunciatione lucri interdicat conjugibus, si velint continuare matrimonium.

- 4.) In allegata L. 5. diserta declaratio nullitatis actus, contra LL. commissi, habetur: quæ cum in matrimoniis quibuscunque, iure divino prohibitis, cesset, simpliciter annullari nequeunt.

- 5.) Quodsi nuptiæ incestæ ex proæresi quadam, et cum manifesto contemptu præcepti divini, magno item scandalo, ut in casu *1. Cor. V. 1. seqs.* proposito, contractæ esse videantur, omnino, præter poenam sat gravem, quæ ejusmodi delinquentes manet, *Ord. matrim. Sax. punct. 2.* etiam eos separandos esse non negaverim, ne de improbitate sua quicquam gaudeant, *l. 134. §. 1. de R. I;* at

si labrico ætatis, aut errore acerrimo, non affectato simulatorove, lapsi fuerint, *l. 4. C. de incest. nupr.* aut culpa parentum in prohibito gradu desponsati sint, *l. 57. §. 1. D. de Rit. nupr.* tum non rescindi facile posse existimem, semel contractum ac bene constans eorum matrimonium; ita tamen, ut ad scandalum evitandum territorio ejiciantur. Ita vero nulla delicto venia datur, nulla divina jussio eluditur.

- 6.) Peccatum quo magis in habitum transit, eo magis omnino exitiale ac execrabile est: at inde non sequitur, reatum ejus conjunctionis, quæ in se et sua natura peccatum non est, sed ab accedente prohibitionem demum vitium contrahit, ex gravibus causis minui non posse; scilicet ut majus incommodum ac scandalum in Republica, et imprimis tertii infontis, liberorum videlicet ex ejusmodi conjugio natorum præjudicium, qua famam, educationem, successionem etc. evitetur: utique si tractu temporis memoria cognationis inter personas conjugatas veluti exoleverit.

CONSENSVS BEVSTII de spons. et matr. c. 52. GROTII de I. B. et P. lib. II. c. 5. §. 16. RICHTERI Decis. XI. n. 27. 53. et Parr. II. conf. 3. STRYVII Exerc. XXIX. th. 50. MEVII P. III. dec. 399. SCHILTERI Instit. Iur. Can. lib. II. t. 4. §. 27. et rit. X. §. 29. item Exerc. XXXVI. §. 43. BRVKNERI Decis. matrim. c. 5. per rot. MENKENII Gymnas. polem. Disp. II. Iur. Can. th. 16. WILDVOGELII Respons. 186. Ita responderunt Scabini Lipsienses M. Jul. A. 1634. pro matrimonio cum defunctæ conjugis sororis filia, et Mens. Aug. A. 1634. cum Avunculi vidua, apud CARPZOVIVM Iurispr. for. loc. cit. supra. Apud EVNDEM Iurispr. Eccles. l. c. Consistorium Dresdense M. April. 1585. toleravit nuptias cum sororis uterinæ filia, et

M. Maj. 1614. cum focus fororis filia. Scabini Lipsienſes
 A. 1648. cum fratris vidua, apud SCHILTERVM *Inſt.*
Jur. Can. l. c. Iureconfulti Halenſes M. Oct. 1694. et M.
 Dec. 1696. cum uxoris fororis filia, apud STRYKIVM
Diffenſ. ſponſ. Sect. V. ſ. 27. 28. et Uſ. mod. ff. tit. de Rit.
nupt. ſ. 22. Tribunal Wiſmarienſe, cum patruſ magni
 vidua, apud MEVIVM *dec. 399.* Plures Decisiones Iure-
 conſultorum Halenſium, Francofurtenſium, Ienenſium,
 Kilonienſium, Rintelenſium etc. habet BERGERVS in
ſupplem. ad Proc. matrim. p. 68. ſeqs. et BRVCKNERVS in
Deciſ. matrim. l. c.

CONTROVERSIA VIII.

Non tantum perſonæ Levit. XIIII. memoratæ, ſed
integer, in quo conſtitutæ ſunt, gradus prohibe-
tur. CARPZOVIVS Iuriſpr. Eccleſ. lib. II. def.
76. n. 3-6. def. 92. n. 8. et def. III. n. II. item Prax.
Crim. Qv. 73. n. 22.

PROBATIO 1.) Generalis lex eſt prohibitiva *Levit.*
XIIII. 6: Non accedes ad carnem carnis tuæ; quam exem-
 pla ſubjecta neutiquam reſtringere, ſed illuſtrare magis,
 cum regula interpretationis: Ubi eadem eſt ratio, ibi ea-
 dem diſpoſitio, *l. 13. & 14. D. de LL.* tum illud quoque
 probat, quod eodem modo conjunctæ perſonæ, v. c. ami-
 ta, *Levit. XIIII. 12. & matertera, verſ. 13.* diverſim prohibi-
 tæ legantur: quod factum omnino non fuiſſet, ſi Deus
 tot ſingulares leges, quot prohibitionum exempla dare
 voluerit.

2.) Cum omnis interpretatio ita fieri debeat, ut abſurditas
 evitetur, BARBOSA *Loc. Comm. lib. I. c. 5. axiom. I. HOR-*
NIVS Cl. VI. Reſponſ. 5. p. 327. b. hincque mens potius,
 quam

quam verba legislatoris respicienda sint; *l. 219. D. de Verb. Signif.* sequitur, quod cum inter prohibitiones Leviticæ nulla speciatim extet, de non ducenda avia, proavia &c. item de non appetendis nuptiis cum fratris sororisve filia, eæ ad personas ibi nominatas strictè referendæ non sint.

- 3.) Quodsi etiam dubia sententia legis esset, in causa tamen, quæ conscientiam tangit, tutior via eligenda est, *Rom. XIV. 23.* & qua scandalum aliorum evitetur, *ib. v. 15. c. 3. X. de Sponsal. MEVIUS P. VIII. dec. 151.*

DISSENSVS *WESENBECCII* *Consil. 23.* *FICHARDI* *Vol. II. Conf. 68.* *SELDENI* *Ux. Hebr. c. 6. in f. MAVSERI* *ad §. 1. I. de nupr. p. 66.* *HARPRECHTI* *ad §. 3. f. cod. STRYKII* *Dissens. sponsal. Sect. V. §. 20. & 21. & in not. ad Brunnem. lus Eccles. lib. II. c. 16. §. 21. seq.* ubi varia Responsa habet. *LYNCKERI* *decis. 137.* & *Resol. 409.* *WILDVO. GELII* *Conf. 187. n. 5. & conf. 191. n. 12.*

RATIO DVBITANDI 1.) Regulariter Deus, matrimonium cum quacunq; femina contrahendi, potestatem fecit homini; quod exemplo filiorum Adami constat, quibus ipsas sorores ducere permisit. Prohibitiones ergo *Levit. XIX.* strictæ sunt interpretationis, tanquam jura correctoria, *BARBOSA* *Theaur. lib. 14. c. 124. n. 4.* nec ad similes personas extendendæ.

- 2.) Computatio graduum est inventum humanum; quod Scriptura sacra ignorat; cumque rationes, ob quas Deus has vel illas personas jungi vetat, humano intellectui impervestigabiles sint, *GROTIUS* *de I. B. & P. lib. II. c. 5. §. 12.* voluntatem Legislatoris expressam, quippe quæ sola ratio prohibitionis esse videtur, strictè sequi præstat.

- 3.) Diversa sæpe est ratio personarum, quæ in eodem gradu constituuntur: veluti cum *Levit. XIX. 14.* patrui viduam du-

ducere prohibemur, quod nobis parentis loco est, nec sine officii confusione tanquam uxor cohabitare potest, male hinc argueretur, foeminam patruo vel ayunculo nubere non posse; quem enim his personis respectum debet ille per matrimonium subsequens non tollitur, sed potius augetur.

- RATIO DECIDENDI 1.)** Non confundenda est Lex divina naturalis, cum positiva. Ex illa omnia matrimonia licent, quæ modo non ipsa natura abhorret, ut in linea recta. Hæc vero certos gradus constituit, intra quos licentia ista contineri debeat. Est ergo quidem correctoria prioris, at vi interpretationis declarativæ, qua scire leges non hoc est, verba earum tenere, sed vim ac potestatem, *l. 17. D. de LL.* strictius tamen explicanda non est, quam mens ejus ac intentio patiuntur, quæ *Levit. XIII. 6.* satis clare exponitur: *Nemo ad ullam carnem cognationis suæ accedat.* Quo ipso non solum memoratæ personæ, sed similes etiam arcentur, ne absurditatis sanctissimum Nomothetam arguamus. vide supra *probat. 2.*
- 2.)** Computatio Graduum, in se spectata, fundatur in ipsa Scriptura sacra, ubi variæ passim profant Genealogiæ, ibique diserte numerantur generationes, veluti *Mattb. I. 17.* ut omnino pro invento humano haberi nequeat; licet eam homines magis in formam artis redegerint. Nec summum Numen rationes prohibitionis suæ nos' prorsus latere voluit. Quo enim frequens repetitio verborum: *Est patris tui, fratris etc. nuditas, est proxima cognata tua, Levit. XIII.* pertinet, nisi ut intelligatur, cum pudorem naturalem, tum reverentiam iis personis, quæ parentum loco sunt, debitam, cum familiaritate conjugali stare non posse? In collateralis vero linea Deus hanc potissimum rationem habuisse videtur, ut nuptiis interdiceret, ne quarun-

fluit, nec licere uxoris sororem ducere, quippe in eodem affinitatis gradu constitutam.

2) Si patruī viduam ducere non licet *Levit. XIIX. 14.* quæ adhuc uno gradu remotior est; multo minus, vi generalis præcepti, *vers. 6.* proximiorē cognatam in conjugem accipere fas erit. Unde ex eadem gradus identitate recte concludunt *CARPZOVIVS Jurispr. Eccles. lib. II. def. 92. ibique Beyerus NICOLAI Resol. pract. 3. n. 20. HORN. Cl. III. Resp. 8. & 11. BERGER. P. I. Respons. 236. WERNHER Obs. for. P. I. obs. 278. & P. III. obs. 103. nec non in Supplem. nov. ad dict. obs. 103. itemque ECKARD. ad Schilter. lib. II. r. 10. p. 2685. sq.* ne quidem uxoris sororis filiam duci posse. Denique

3) Sufficere poterat Regula generalis *Levit. XIIX. 6: Nullus accedat ad proximam carnis suæ.* Sunt enim maritus et uxor una caro, *Genes. II. 24. Matth. XIX. 5.* ergo uxoris soror redditur proxima carnis, & per consequens ab ejus conjugio abstinere affinem oportet.

DISSENSVS Doctorum longa serie habetur in *Actis Oettingensibus*, quæ prodierunt sub titulo: *Unterschiedliche Streitschriften, Responsa und Gutachten, samt denen Actis eines in der Fürstl. Residentz zu Oettingen, den 10. Octobr. A. 1681. gehaltenen Colloquii, über die Frage: Ob Gott verbotten oder zugelassen habe, daß einer seines verstorbenen Weibes Schwester beyrathen möge? Oettingen.*

RATIONEM DVBITANDI facit textus, ut videtur, planissimus, *Levit. XIIX. 18.* ubi prohibitio hæc, ad vitam & placitum uxoris tantum, restringitur.

RATIO DECIDENDI vero hæc est, quod locus ille plane non agat, de nuptiis cum uxoris sorore, sed de polygamia simultanea, quæ hic expresse damnatur, & successiva, quæ virtualiter approbatur. Id quod Ioculenter probat ex Theologis, si quis alius, accuratissimus
SCHER-

SCHERZERS System. Theol. Loc. 27. de Conjug. §. 6. p. 777. seq. quos in hac materia omnino magis quam Politicos consuli debere, ex vero judicat ECKARDVS ad Schiltzerum p. 2690. Enimvero 1.) non, ut in antecedentibus, dicitur: Nuditatem fororis uxoris tuæ non deteges; sed simpliciter: *Uxorem adfororem*, id est, unam ad aliam uxorem, non accipies. Vide de hac Phrasi & idiotismo Hebraico Exod. XXVI. 5. 6. Ezech. I. 9. 23. III. 13, ubi similis, quæ alteri jungitur, species, fororis ejus nomine venit. Conferatur item locus Paulinus 1. Cor. IX. 5. Numne licebit nobis uxorem fororem circumducere? 2.) Non additur ratio, quæ in aliis nefariis nuptiis adjicitur: *Caro uxoris tuæ est*, aut similis. Unde apparet, hic alterius generis interdicta sequi, ac priora de nuptiis incestuosus expedita esse; quemadmodum etiam ea, quæ sequuntur, alterius generis sunt, veluti *vers. 20.* de adulterio, *vers. 22. 23.* de sodomia; nec ulla iterum in toto hoc capite XVIII. prohibitio nuptiarum succedit. 3.) Non simpliciter prohibetur hoc conjugium, sed *in vira ejus*: at fororem uxoris, proprie dictam, nunquam fas est ducere. 4.) Adjuncta causa: *ad laceffendum*, generalis est, et ad polygamiam simultaneam pertinet. Cum vero, defuncta uxore, soror ejus ducitur, quomodo soror affligi potest, quæ jam diem obiit? 5.) Conjugium cum forore uxoris jam *Levit. XIX. 16.* ex paritate rationis prohibitum est.

CONSENSVS, Præter supra in *Probat. 2.* allegatos, BERGERI *Cent. 2. Conf. 6.* HORNII *Addit. ad Schiltzer. in Append de Comput. Grad. §. 57. et Cl. III. Rs. 7.* WERNHERI *Iur. Eccles. Princip. c. 13. §. 47.*

CONTROVERSIA X.

Matrimonium inter fratris viduam et levirum mul-

D 2

la

la dispensatione humana licitum reddi potest.

CARPZOV. *Jurispr. Eccles. lib. II. def. 91. et 109.*

PROBATIO 1.) Prohibitio adest divina *Levit. XIII. 16. XX. 21. Nuditatem fratris tuæ ne detegito, nam nuditas fratris tui est.*

2.) Iohannes veritatem hanc coelestem sanguine suo firmavit. *Matth. XIV. 1-12. Marc. VI. 17. 29.*

3.) Inferior, qualis respectu Dei quælibet est potestas humana, in lege superioris dispensare nequit: ejus enim solum est solvere, cujus et ligare. *Deut. IV. 2. Matth. V. 14. c. 13. X. de restit. spol. MYLER AB EHRENBACH Gamolog. Person. illustr. c. 8. n. 2.*

DISSENSVS HARTM. PISTORIS *Obs. 192. n. 99.* qui textum Mosaicum *Levit. XIII. 16.* de uxore fratris viventis repudiata interpretatur, pessimo exemplo, cum ita, eo rationis paritate, et alia hujus capituli prohibitiones ex restringi queant: *LEYSERI medit. ad ff. spec. 292. med. 6.*

RATIO DVBITANDI 1.) Prohibitio ista non est ex Iure Naturæ, quod solum immutabile est.

2.) Deus ipse in Iure Leviratus *Deut. XXV. 5. seq.* circa eam dispensavit, eoque cuilibet legislatori supremo, qui ejus vicem in terris gerit, licentiam dedisse videtur, idem faciendi, si Reip. id expediat, aut alia graves causæ dispensationis ipsi suppetant.

RATIO DECIDENDI 1.) Princeps et legis naturæ, et positivæ universalis respectu, Deo inferior est: alioquin si in hoc dispensare posset, etiam inter fratres et sorores nuptias permittere valeret, quarum interdictum iidem juris naturalis non est.

2.) Ius Leviratus ad legem forensẽ, solis Iudæis latam pertinet, et in speciali casu obtinuit, si frater absque liberis decedat; quo distinctio familiarum et tribuum in gente ista conservaretur, et cognosci posset, ex qua tribu
Messi-

Messias expectandus foret: ideoque in N. T. Christo jam nato, et ratio legis, & ipsa lex dudum expiravit. GERHARD *Loc. de Conjug. n. 319.* Nec vero, quod Deo licet in legem abs se datam, idem Principi licet; cui nulla esse potest tanta ratio dispensandi, quanta Deo consistit, in veritate promissionis suæ, de Messia ex tribu Judæ et familia Davidis nascituro, asserenda. Aut certe eidem, in omnibus aliis LL. divinis universalibus, similem dispensandi copiam facere oportet, ut v. g. etiam in homicidio jus aggratiandi exercere, et Polygamix veniam dare queat.

CONSENSVS BEVSTII de spons. et matr. P. II. c. 51. *verf. concludimus igitur WERNHERI Obs. for. P. III. obs. 20. HORNII ad Schilterum in Append. de comput. grad. §. 56.*

CONTROVERSIA XI.

Poena stupri violenti locum habet, etiamsi illud inferens sit minorennis. CARPZOV. Prax. Crim.

Qv. 75. n. 46-51.

PROBATIO 1.) *Ord. Orim. art. 19. Const. El. Sax. 31. P. IV. et Ord. Eccles. Sax. tit. von Ehesachen rubr. von der Strafe der Unzucht §. Da auch jemand etc.* omnibus indifferenter stupratoribus violentis poenam gladii dicunt: generalia ergo legis verba generaliter intelligi, et ad minores quoque extendi debent.

2.) *Minores à poena adulterii ordinaria immunes non sunt, l. 37. §. 1. D. de minor. et l. 38. §. 4. D. ad L. Iul. de adult. hinc multo minus in stupro violento, in quo major atrocitas est, arg. l. 5. §. 2. D. ad L. Iul. de adult. et l. 29. §. f. D. ad L. Iul. de vi publ. veniam merentur.*

3.) *In genere in criminibus ætatis suffragio minores non juvantur: etenim malos mores infirmitas animi haud excusat. l. 1. C. si advers. delict. Unde et Ord. Proc. Sax.*

Recogn. 1. XIII. §. 4. in causis stupri et imprægnationis, minores, si modo 16. ætatis annum attigerint, majoribus æquiparat.

DISSENSVS FARINACII lib. I. Conf. 33. n. 15. et 62. **MENOCHII** de A. I. Q. lib. II. cas. 329. n. 15. **MATTH. COLERIVOL.** I. conf. 9. n. 26. *vers. ita in proposito* **BERLICHII** P. IV. Conclus. 41. n. 53. **RICHTERI** P. II. decis. 88. n. 86. **BERGERI** Iurispr. Crim. p. 141. seq.

RATIO DVBITANDI 1.) *L. 108. de R. I. fere in omnibus poenalibus judiciis, & ætati, & imprudentiæ succurrere jubet; & l. 1. §. 32. D. ad Sect. Silan. ætatem excusationem mereri statuit. Itemque*
2.) *Ord. Crim. art. 164. & 179. mitigationem poenarum in minoribus admittit.*

RATIO DECIDENDI 1.) *Diçtæ Leges civiles de impubere ætate agunt, in quam violentia stupri non facile cadit. De minoribus autem l. 37. D. de minor. diserte cavet, quod auxilium restitutionis in integrum iis, in exemptionibus poenarum, paratum non sit. Ac in atrocioribus delictis ne impuberi quidem parci oportere, per l. 14. D. ad Sect. Silan. probat **KRESSIVS** ad Constit. Crim. art. 164. not. 1. idque not. 4. memorabili exemplo illustrat.*

2.) *Ord. Crim. l. c. de pena furti agit, ubi minor ex ætatis lubrico facile in societatem malorum allegi potuit: quod in stupro violento secus est, ubi solius ejus malitia spectatur, atque Nemesis Carolina potius contra eum militat verbis: wo aber beschwerliche Umstände bey dem Verbrechen gefunden würden, also daß die Bosheit das Alter erfüllen möchre, soll nach Ermessen des Richters auch ein junger Dieb, (multo magis ergo stuprator violentus) an Leib oder Leben gestrafft werden.*

CONSENSVS HOMBORGII Consil. Helmstad. conf. 207. n. 16. fol. 598. **CON-**

CONTROVERSIA XII.

Vi suprata fertum, seu coronam virginalem, gestare recte prohibetur. CARPZOV. *Prax. Crim. Qc.* 75. n. 80. *seq. et Iurispr. Eccles. lib. II. def. 237.*

PROBATIO. Corona virginalis insigne est pudicitiae corporis, non animi: illa ergo cum vi stupratae erepta sit, merito se incontaminatis virginibus non comparare audet. *c. 14. C. 32. qv. 5.*

DISSENSVS PFEILII *Centur. 2. Confl. 147.* STEPHANI *ad art. 119. Ord. Crim. BERLICHII P. IV. Conclus. 41. n. 66.* BRVNEMANNI *ad L. 20. C. ad Tul. de adult. STRYKII Uf. mod. ff. eod. §. 17.* qui cum STEPHANO, saltem si ex stupro violento imprægnatio haud secuta fuerit, vim passæ fertum asserit: HOPPII *ad §. 4. I. de publ. judic. verb. poenam autem* & c. BEYERI *Delin. Iur. Crim. ad O. C. art. 119. pos. 8.*

RATIO DVBITANDI 1.) *L. 20. C. ad L. Tul. de adult.* vim passam in violatae existimationis haberi jubet, quia corpus mulieris non vis maculat, sed voluntas, *c. 2. seq. C. 32. qv. 5.* et læsa licet virginitate naturali, moralis tamen, quæ virtus est, eripi ipsi nequit.

2.) Afflictæ non est addenda afflictio. *BARBOSA Loc. Comm. lib. I. c. 46. axiom. 2.* Iam cum *Ord. matrim. Sax. tit. von Strafe der Unzucht* sponsæ, quæ anticipavit concubitum, licet iude non prægnans facta fuerit, poenæ loco irroget, ut velata et absque contentu musico ad locum benedictionis sacerdotalis procedat; iniquissimum videtur, vi stupratam, saltem qua habitum externum, ad sortem meretricum redigere. Quo respexit Consistorium supremum Dresenense, hoc responso dato d. 4. Maji. 1635: *Daß in solchen Fällen behufsam zu geben, alles scrupuliren einzustellen, die vorhin betrübten nicht weiter zu betrübten, sondern mit Trost aufzurichten, der Feinde verübte Unzucht mit dem Mantel der Christi.*

Christl. Liebe, um der beleidigten Personen willen, mehr zu zudecken als auszubreiten, und die Genozbzögten an ihrer Ebre, Nahmen und Gewissen nicht vorsetzlich zu geführen seyn &c.
apud CARPZOVIVM Iurisp. Eccles. lib. II. def. 237. n. 17.

RATIO DECIDENDI 1.) Sertum non de virginitate morali, sed naturali testatur: alias viduæ secundo nubentes eodem uti possent, quod animi castitas in matrimonio quoque retinetur. *LandR. lib. II. art. 1. in gloss. germ. n. 2.* Licet ergo vim passa nullam juris aut facti infamiam incurrat, *l. 13. §. 7. l. 39. pr. D. ad L. Iul. de adult.* scandali tamen evitandi causa, ipsam rationem decori habere fas est, & memorem infortunii corporis, quod perpeffa fuit, non affectare præcipuum illud decus, quo ex recepta consuetudine virgines se efferunt. Ubi vero mos viget, ut viduæ etiam in die nuptiarum sero redimitæ incedant, illud nec vi stupratis negari observat *ECKARD. ad Schilzerum p. 3306.*

2.) Non est afflictio, quam sero jactura patitur stuprata, sed beneficium, quo famæ ejus consulitur. Quo enim pompa in festivitate nuptiali? quo cultus corporis eximius? nisi ut memoriam turpis facinoris in eam commissi refricent, & sinistris vulgi judiciis ansam præbeant. Ast ideo, temperatis his solennibus, non magis in meretricum censum venit, quam uxor, quæ maritum, ob delictum relegatum, sequi tenetur, *P. IV. Const. El. Sax. 19.* ejus criminis societatem contrahit. Senatus Ecclesiastici judicium, de quibusdam vi ab hoste stupratis, non definit, quid juris sit? sed pro re nata arbitrium judicis de sero virginali dispensare posse statuit.

CONSENSVS LAFTERACHII *Colleg. Iur. lib. 48. t. 5. §. 40.*
CLASENII ad Ord. Crim. p. 421. MEVII ad Jus Lubec. lib. IV. t. 7. art. 1. n. 19. BERGERI Resol. Lauterb. rit. ad L. Iul. de adult. Q. 5. & Oecon. Jur. lib. III. rit. u. §. 4. not. 3. SCHILTERI Instit. Fur. Can. lib. II. t. 13. §. 7. ibique Eckardi, MENCKENII Gymnas. polem. Disp. Fur. Civ. XIII. th. 6.

TANTVM.

VD 18

ULB Halle

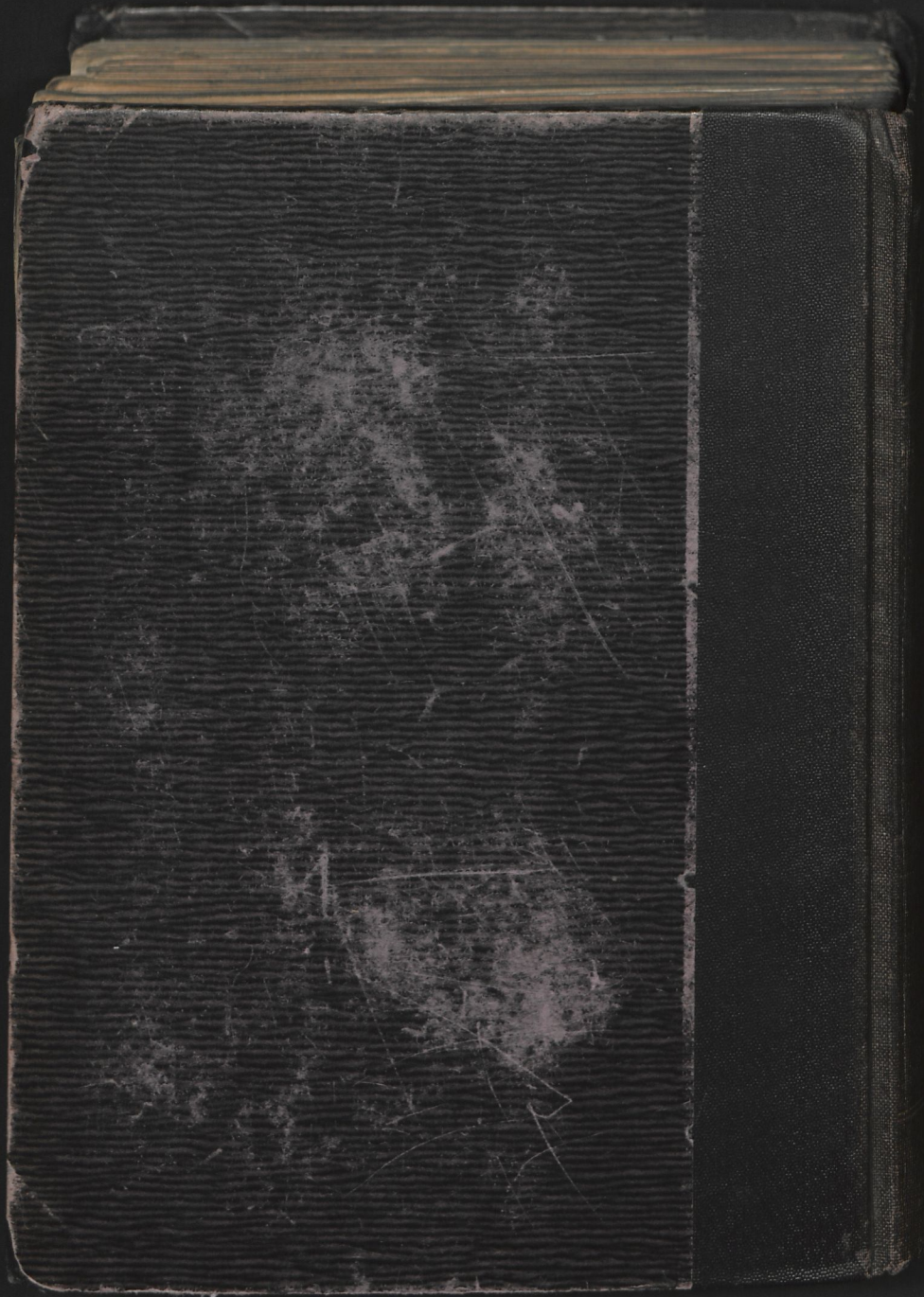
3

001 951 815

TA ->OL

VIN
CARPZ

SENTENTIAE
B. BENEDIC
ILLVSTRIS QV
A DISSENSV MODERN

AD DIEM
IN ALMA V
PVBLICAE CI

FRIDER.
CAR

IVR. VTR. DOCTOR E
ET

IOANNES
RAVSCHA-

WITTENBERG

815
136

E

VII

AE

ZI

NSI

VS

ATR,

VS

